

ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ — ПІДҐРУНТЯ ЯКОСТІ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ ВНЗ

У статті висвітлено особливості поняття «інформаційний менеджмент» як першооснови якісного освітнього процесу в умовах розвитку інформаційного суспільства. Зроблено спробу дослідити теоретичні засади процесу управління інформацією в освітній галузі на основі вивчення особливостей поняття «інформація» як сукупності зовнішніх повідомлень, які приймаються, трансформуються або зберігаються у внутрішній системі. Запропоновано обмежити двома значеннями розуміння інформаційного менеджменту: процес управління інформацією, інформаційними потоками, ресурсами; управління за допомогою інформації або управлінська технологія.

Ключові слова: інформаційна компетентність, інформаційний менеджмент, інформаційний простір, інформація, освітній процес, якість освітнього процесу.

© Козир М.В., 2016

Вступ. Сучасну освіту прийнято досліджувати з позиції показників високої якості життя, продуктивного володіння інформацією, свідомою життєвою платформою. Саме якість освіти було визнано державним пріоритетом під час інтеграції Болонської системи до української освітянської спільноти як передумови вступу нашої держави до Євросоюзу. Міжнародне право проголошує свободу вибору освітньої установи студентом з метою набуття ним професійної і громадянської компетентностей. У зв'язку з цим удосконалення системи управління нерозривно пов'язане з оволодінням усіма керівниками демократичним стилем управління, який ґрунтується на ретельному вивченні стану справ, виявленні того, які його форми і методи є найбільш ефективними, а які застарілими й не відповідають сучасним вимогам. Цей стиль вимагає розвинутої здатності до педагогічного аналізу, об'єктивності в оцінці досягнутих результатів, вміння творчо підходити до вироблення і прийняття необхідних управлінських рішень, а також певних знань і умінь знаходити, обробляти, трансформувати, передавати та зберігати інформацію. Таким чином, актуальною є проблема формування інформаційної компетентності управлінця як пріоритету успішного менеджменту у сучасному освітньому просторі (Жежнич П.І., 2010, с. 56).

Якістю освіти є реальне співвідношення мети і результату, тобто власне сутність процесу досягнення мети. Таким чином, метою якісної професійної діяльності освітнього закладу є формування певних рис, характеристик, всебічний розвиток особистості та досягнення нею високого якісного рівня професійної компетентності, що є запорукою формування конкурентоспроможного випускника.

На нашу думку, створення рівних можливостей у здобутті якісної освіти залежить від якості управління, тобто інформаційного менеджменту. Вирішення цієї проблеми можливе завдяки використанню в освітньому менеджменті інформаційно-комунікаційних технологій, а це вимагає від керівників удосконалення форм, методів і засобів управління, специфічних для освітніх установ, розроблення й упровадження нових концептів як до процесу оцінювання рівня якості навчальних досягнень учнів, так і до оптимізації діяльності освітнього закладу в цілому, вдосконалення системи моніторингу.

Управління якістю освіти є головним завданням державного менеджменту освіти. Пильну увагу сьогодні приділяють розробленню нових методів і моделей управління освітою, використанню нових технологій та інструментів контролю якості результатів освітнього процесу. Але вони не отримали форми цілісного узагальнення в контексті обґрунтування наукових підходів до використання ІКТ у системі педагогічного й інформаційного менеджменту ВНЗ, що підтверджує недостатній ступінь розробленості предмета нашого дослідження. Поза увагою дослідників залишилися важливі аспекти теоретико-методологічних і практичних засад використання ІКТ в управлінні якістю освіти на рівні ВНЗ — формування високоякісного інформаційного менеджменту.

Метою статті є теоретичне обґрунтування поняття «інформаційний менеджмент» як підґрунтя якісного освітнього процесу в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Завдання статті полягають у дослідженні процесу управління інформацією в освітній галузі на основі вивчення особливостей поняття «інформація».

Аналіз сучасних досліджень свідчить про те, що дійсний стан інформатизації в Україні характеризується сформованістю й реалізацією державної інформаційної політики, активним процесом створення нормативно-правової та нормативно-технічної бази галузі інформатизації, інформаційної діяльності тощо. Зокрема, прийняті Закони України «Про інформацію», «Про Національну програму інформатизації», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», низка інших нормативних актів Кабінету Міністрів України й Указів Президента України тощо.

У Державному стандарті «Інформація й документація. Базові поняття. Терміни й визначення» інформаційну діяльність визначено як «постійне і систематичне збирання й обробку записаної інформації з метою її збереження, пошуку, використання або пересилання, виконуване якою-небудь особою або організацією».

Сучасні методи управління інформаційною діяльністю в галузі освіти базуються на засадах інформаційного менеджменту. Власне процес виникнення останнього як самостійного виду діяльності, на думку багатьох дослідників, зумовлений збільшенням обсягів навчальної інформації, зростанням впливу інформаційних технологій на ефективність основної діяльності суб'єктів освітнього процесу, а також необхідністю оптимізації процесу прийняття управлінських рішень в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Д. Дачену належить одне з найперших визначень інформаційного менеджменту. Автор вважає, що «інформаційний менеджмент ідентифікує та визначає види інформації, способи її добування із певних баз даних, час її подання та коло осіб, що обслуговуються» (Кригер В.Д., 2004, с. 25). Процес інформаційного обслуговування включає повний спектр інформаційних послуг. Менеджер з інформації має обмежувати обсяги інформування з ключових проблем до рівня, що забезпечить прийняття рішення. На сьогодні термін «менеджмент» використовується для визначення кількох понять: як управлінського персоналу; як науки про ефективне управління об'єктом; як процесу управління об'єктом.

Під час вивчення поняття «інформаційного менеджменту» варто спиратися на визначення «інформації» як сукупності зовнішніх повідомлень, які приймаються, трансформуються або зберігаються у внутрішній системі.

У нашому дослідженні пропонуємо розуміння інформаційного менеджменту обмежити двома значеннями: процес управління інформацією, інформаційними потоками, ресурсами; управління за допомогою інформації або управлінська технологія.

Ми схильні до думки, що інформаційним є певний комплекс завдань управління на всіх етапах існування підприємства, який охоплює дії

та операції, пов'язані як з інформацією в усіх її формах і станах, так і з підприємством у цілому на основі даної інформації. У науці про управління допоки не існує однозначного розуміння такого поняття, як інформаційний менеджмент, адже різні його види тісно пов'язані між собою і менеджмент багатьма науковцями трактується як синонім «управління», що не дозволяє врахувати його специфічні особливості.

Наголошуємо, що інформаційний менеджмент охоплює весь життєвий цикл інформаційних систем (рис. 1).

Рис. 1. Інформаційний менеджмент у циклі інформаційних систем

Таким чином, під поняттям «інформаційний менеджмент» розуміємо повний комплекс питань, пов'язаних із управлінням інформаційними системами різних сфер та рівнів (О.В. Васюхин, 2010, с. 48). Управління інформацією, якою володіють люди, власне і є предметом інформаційного менеджменту. Інформація офіційно-ділового стилю, професійна, масова споживча — ось неповний список частин Міжнародного ринку електронної інформації.

Єдине інформаційне середовище, фізичною основою якого є інтегровані комп'ютерні мережі та системи зв'язку, що охоплюють і координують технологічні процеси та ділову професійну діяльність освітньої установи, дозволяє створити сучасні комп'ютерні технології. До всесвітньої комп'ютерної мережі Інтернет на сьогодні включено інформаційні комп'ютерні мережі майже всіх основних освітніх установ. На інформаційному ринку впевнено просуваються вперед сучасні розробки комп'ютерних систем інформаційного менеджменту. На нашу думку, е-технології менеджменту саме завдяки цьому стали задовольняти зростаючі вимоги менеджерів у процесі забезпечення інформацією. Менеджер

інформаційного ресурсу — це програмний об'єкт е-системи, який забезпечує процес управління та доступ до інформації.

З метою полегшення спілкування менеджерів широко впроваджено систему телеконференцій або skype-конференцій, які здійснюють дистанційний інформаційний зв'язок, що дозволяє організаціям та юридичним особам (суб'єктам спілкування) заощадити кошти, прискорити й оптимізувати власне процес прийняття рішень у галузі освіти; оснащені базами даних і відеозв'язком SMART-системи демонстраційних залів, які сприяють плануванню і контролю. У процесі ділових переговорів між партнерами та в ході дистанційного навчання найчастіше впроваджується система вебінарів, що дозволяє оптимізувати роботу освітніх установ і якісно навчати персонал. Застосування е-технологій інформаційного менеджменту надає можливість розглядати проблеми управління освітнім процесом у взаємопов'язаному комплексі й піднести якість освіти та ефективність праці викладачів на новий рівень.

З метою оптимізації процесу співпраці сьогодні створено нові можливості для презентації

чи передання інформації на якісно вищих рівнях. Пропонуємо часткову класифікацію ІТ (табл. 1).

Зауважимо, що процес перетворення інформації, яка міститься в первинному документі з метою створення вторинних документів і яка базується на використанні методів аналізу й синтезу, називається аналітико-синтетичною обробкою інформації (Кушнарєнко Н.Н., 2006, с. 112). Процес пошуку нової інформації на основі існуючої і є головною метою аналітико-синтетичної переробки інформації. До цього процесу залучено спеціальну екстралінгвістичну інформацію, яку людство накопичило в результаті суспільно-історичного досвіду.

Виходячи з вищезазначеного, зауважимо, що фахівці сфери наукової обробки документів мають систематично визначати низку проблемних питань, що виникають у процесі професійної діяльності споживача інформаційного продукту. Наприклад, референт-аналітик щодня має виявляти, відбирати, проводити аналітико-синтетичну обробку документної інформації та готувати на цьому ґрунті нові інформаційні документи. Але, на нашу думку, процес наукової

Таблиця 1

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

обробки документів — це аналіз і перетворення згорнутих, оброблених повідомлень і сигналів, фактів та подій на інформаційний продукт з метою підвищення професійної компетентності працівників освіти.

Наукова обробка документів як один із основних видів інформаційної діяльності належить до розряду наукової діяльності і потребує значних інтелектуальних зусиль; є основним критерієм оцінювання рівня наукової зрілості.

З метою підвищення якості освітнього процесу задачами інформаційного менеджменту є такі (рис. 2).

На наш погляд, однією системою збору інформації, що обробляє і презентує останню у формі, найзручнішій для прийняття на її основі рішень, розподіляючи її між кінцевими користувачами, є інформаційна система менеджменту. Вона пови-

нна бути точною, своєчасною, доречною, легко доступною та представленою в необхідному форматі для прийняття рішень на основі інформації. Численні освітні установи на теренах Європи тривалий час користуються потужністю інформаційних систем менеджменту. Забезпечення інформаційної підтримки менеджерів під час прийняття рішень власне і має на меті створення інформаційних систем.

Висновки. Таким чином, на сьогодні у нашої держави існує можливість забезпечити кращі умови для підвищення якості інформаційного менеджменту ВНЗ у галузі освіти. Проте існує низка питань, які ускладнюють процес пошуку, виокремлення та створення відповідних організаційно-педагогічних умов формування й ефективного функціонування інформаційного менеджменту освітньої установи.

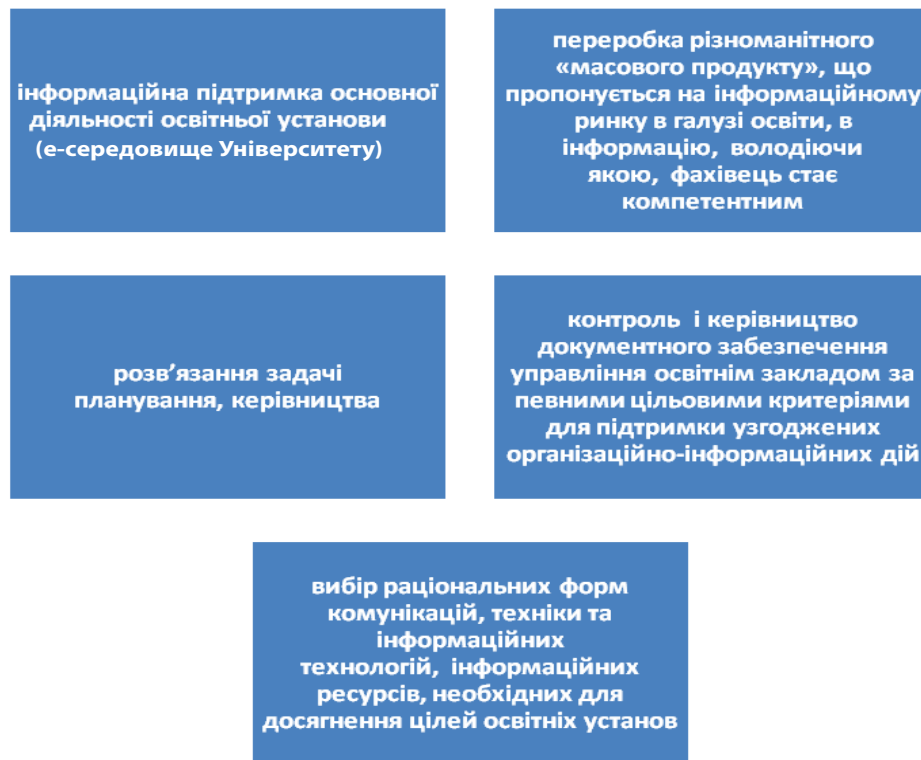

Рис. 2. Задачі інформаційного менеджменту

ДЖЕРЕЛА

1. Васюхин О.В. Информационный менеджмент : учеб. пособ. / О.В. Васюхин, А.В. Варзунов. — СПб., 2010. — 119 с.
2. Жежнич П.І. Технології інформаційного менеджменту : навч. посіб. / П.І. Жежнич. — Львів : Львівська політехніка, 2010. — 260 с.
3. Карпенко О.О. Аналітико-синтетична обробка документної інформації / О.О. Карпенко. — Харків, 2010. — 139 с.
4. Кригер В.Д. Информационный менеджмент / В.Д. Кригер. — Владивосток, 2004. — 176 с.
5. Кушнарченко Н.Н. Документоведение : учебник / Наталия Николаевна Кушнарченко. — 7-е изд., стер. — К. : Знання, 2006. — 459 с. — (Высшее образование XXI века).

REFERENCES

1. Vasiukhin O.V. Informatsionnyi menedzhment [Information Management] : ucheb. posob. / O.V. Vasiukhin, A.V. Varzunov. — SPb., 2010. — 119 s. (Russian).
2. Zhezhnych P.I. Tekhnologii informatsiinoho menedzhmentu [Technology of Information Management] : navch. posib. / P.I. Zhezhnych. — Lviv : Lvivska politekhnik, 2010. — 260 s. (Ukrainian).
3. Karpenko O.O. Analitiko-syntetychna obrobka dokumentnoi informatsii [Analytic-synthetic Processing of Documentary Information] / O.O. Karpenko. — Kharkiv, 2010. — 139 s. (Ukrainian).
4. Kriger V.D. Informatsionnyi menedzhment [Information Management] / V.D. Kryger. — Vladivostok, 2004. — 176 s. (Russian).
5. Kushnarenko N.N. Dokumentovedenie [Documentation Management] : uchebnik / Nataliia Nikolaievna Kushnarenko. — 7-e izd., ster. — K. : Znannia, 2006. — 459 s. — (Vyssheie obrazovaniie XXI veka) (Russian).

Козырь М.В.

ИНФОРМАЦИОННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ — ОСНОВА КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ВУЗА

В статье освещены особенности понятия «информационный менеджмент» как первоосновы качественного образовательного процесса в условиях развития информационного общества. Предпринята попытка исследовать теоретические основы процесса управления информацией в сфере образования на основе изучения особенностей понятия «информация» как совокупности внешних сообщений, которые принимаются, трансформируются или хранятся во внутренней системе. Предложено ограничить двумя значениями понимание информационного менеджмента: процесс управления информацией, информационными потоками, ресурсами; управление с помощью информации или управленческая технология.

Ключевые слова: информационная компетентность, информационный менеджмент информационное пространство, информация, образовательный процесс, качество образовательного процесса.

Kozyr M.V.

INFORMATION MANAGEMENT — BASIS OF QUALITY OF EDUCATIONAL PROCESS AT UNIVERSITIES

The aim of the article is a theoretical justification for the concept “information management” as the basis of quality of the educational process in the development of the information society.

The task of the article is to research the process of information management in education by studying characteristics of the concept “information”.

The analysis of the current research suggests that the actual state of informatization in Ukraine is characterized by the formation and implementation of state information policy, effective process of creating the legal and regulatory basis of informatization, information activities etc. In particular, the Laws of Ukraine “On Information”, “On the National Informatization Program”, “On the Concept of the National Informatization Program”, a number of other regulations of the Cabinet of Ministers of Ukraine and Decrees of the President of Ukraine etc are passed.

The article makes an attempt to investigate theoretical basis of information management in the area of education on the basis of studying the characteristics of the concept of “information” as a set of external messages that are received, transformed or stored in an internal system.

Modern methods of information management activities in the field of education are based on the principles of information management. Actually, the process of information management as an independent activity, according to many researchers is affected by the growth in amount of educational information, increase in the impact of information technology on the efficiency of the main activities of the educational process as well as the requirement to optimize the process of decision-making in the development of the information society.

In our research we offer to limit the insight of information management in two two values: the process of information management, information flow management, resource management and management with the help of information or management technology.

Key words: information competence, information management, information environment, information, educational process, quality of educational process.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2016

Прийнято до друку 10.02.2016